

**ПОСІБНИК-
КОНСТРУКТОР
ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ**

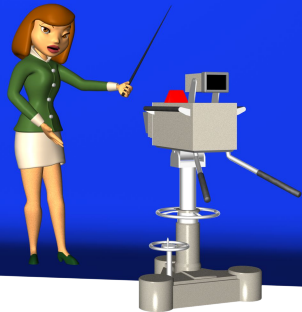
РІДНА МОВА

ВИ ЦЕ МОЖЕТЕ!

**НАВЧАЛЬНІ
ТАБЛИЦІ
7 КЛАС**

LOGO

ШАНОВНІ ВЧИТЕЛІ!

Сьогодні не можна уявити собі ні життя без комп'ютера, ні шкільне навчання без мультимедійних засобів. Не сприймають сучасні школярі паперових таблиць - і все тут!

Невиможно важко навчати дітей і підлітків, кожен з яких на сто років обігнав тебе щодо вміння порозумітися з комп'ютерною технікою. Та в тому-то й головна родзинка комп'ютера, що оволодіти ним може будь-хто будь-коли і без жодних обмежень!

Саме через те пропонуємо вам мультимедійний посібник-конструктор. Усі елементи поданих у ньому таблиць і схем можна копіювати, роз'єднувати й поєднувати, виявляючи в таких варіаціях власне розуміння змісту навчання мови та не зраджуючи власним естетичним смакам. Сконструйовані таким чином наочні засоби навчання можна за допомогою мультимедійного проектора "виводити" на екрані чи на мультимедійній дошці, а ще як роздавальний матеріал роздруковувати на принтері.

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ ОДНОРІДНИХ ЧЛЕНАХ РЕЧЕННЯ

**КОМУ
НЕ
СТАВЛЯТЬ**

**ПОЄДНАНІ
НЕПОВТОРЮВАНИМ
И
СПОЛУЧНИКАМИ**

*Із хати
виходжу і йду
за околицю.
В.Гетьман.*

КОМУ СТАВЛЯТЬ

**НЕ ПОЄДНАНІ
СПОЛУЧНИКАМИ**

*Сестра
відійде,
усміхнеться
Г.Чубач.*

**ПОЄДНАНІ
ПРОТИСТАВНИМИ
СПОЛУЧНИКАМИ
А, АЛЕ, ТА**

*Усе пішло у
свій не
весняний, а
осінній цвіт.
Є.Гуцало.*

**ПОЄДНАНІ
ПОВТОРЮВАНИМИ
СПОЛУЧНИКАМИ**

*Були і річка, і
дорога.
В.Черепков*

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНИХ СЛОВАХ

УС – УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНЕ СЛОВО

ОЧР – ОДНОРІДНИЙ ЧЛЕН РЕЧЕННЯ

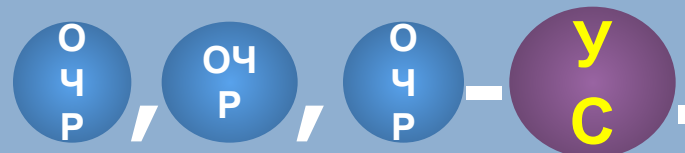
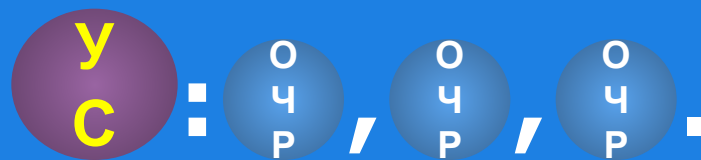
Ясніли осінні **квіти**:
айстри, гвоздики,
королів цвіт.

(С. Васильченко)

Лози, кручі, ліс – **усе**
блищить.

(О.Довженко).

СХЕМА РЕЧЕННЯ

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ ЗВЕРТАННІ

З
В

- звертання

СХЕМА РЕЧЕННЯ

Бабусенько! Скажи мені, де
я? (Т.Шевченко).

З
В ! ..... (?) (!)

Мамо, ви чуєте?

(А.Малишко).

З
В , ... (?) (!)

Не забудь, **мій сину,**
жнивне поле

(П.Перебийніс).

..... , З
В , ... (?) (!)

Вставайте, **батьку** (В.Затулівітер).

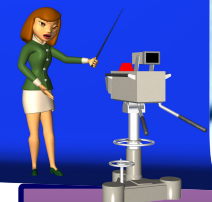
..... , З
В .

Ти чого задивився, **юначе?**

(З.Кучерява).

..... , З
В ? (!)

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ ВСТАВНИХ СЛОВАХ

В
С — вставне слово

СХЕМА РЕЧЕННЯ

Може, буде гроза?
(В.Сосюра).

В
С , ... (?) (!)

Навколо, будь ласка,
скоріш подивіться.
(А.Костецький).

....., **В**
С , ... (?) (!)

А як тебе зовуть,
пробач?
(Д.Луценко).

....., **В**
С . (?) (!)

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

ВИДИ РЕЧЕНЬ ЗА БУДОВОЮ

ПРОСТІ РЕЧЕННЯ

МАЮТЬ **ОДНУ**
ГРАМАТИЧНУ ОСНОВУ

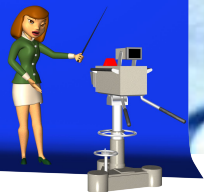
Бджола летить на
всякий цвіт.
(Народне прислів'я).

СКЛАДНІ РЕЧЕННЯ

МАЮТЬ **ДВІ**
АБО БІЛЬШЕ
ГРАМАТИЧНИХ ОСНОВ

Бджола жалить жалом,
а чоловік допікає
словом.
(Народне прислів'я).

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

КОМА МІЖ ЧАСТИНАМИ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

КОМУ СТАВЛЯТЬ, ЯКЩО

СХЕМА РЕЧЕННЯ

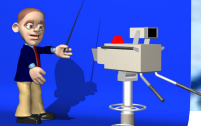
частини складного речення з'єднанні без сполучника;

частини складного речення, з'єднані сполучником *і, та, а, але, проте, однак, чи, що, щоб, бо, тому що* та ін. або сполучним словом *коли, який, хто, де* та ін.

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ В РЕЧЕННЯХ З ПРЯМОЮ МОВОЮ

ПМ

- ПРЯМА МОВА

СА

-СЛОВА АВТОРА

СХЕМА

Я попросила в землі: **“Дай мені квітку з поля”** (М.Чумарна).

СА : “ **ПМ** ” .

Сурмлять ранкові голуби: **“Життя люби!”** (Д.Кремінь).

СА : “ **ПМ** !”

Я думав: **“Де ж я прихилюсь?”** (Т. Шевченко).

СА : “ **ПМ** ?”

“Спинись”, - кажу собі (Л.Процик).

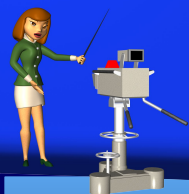
“ **ПМ** ” , - **СА** .

“Добрий вечір!” – кажіть урочисто (Г.Чубач).

“ **ПМ** !” - **СА** .

“Що приніс мені сьогодні, тату?” - радісно питає дитинча (Д.Луценко).

“ **ПМ** ?” - **СА** .

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ ПРИ ДІАЛОЗІ

РД - РЕПЛІКА   **СА** - СЛОВА АВТОРА

СХЕМА

Учитель каже Миколі:
- Ти знову спізнився.

СА :
- **РД** (!?)

- На мене напали озброєні бандити, -
пояснює той.

- **РД** , - **СА** .

- Що вони у тебе забрали?- лякається
вчитель.

- **РД** ? - **СА** .

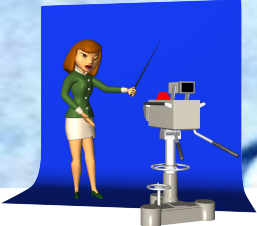
- Домашнє завдання! – бідкається
Миколка.

- **РД** ! - **СА** .

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

ЧАСТИНИ МОВИ

ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ

ОРФОГРАМИ БУКВЕНІ ТА НЕБУКВЕНІ

БУКВЕНІ

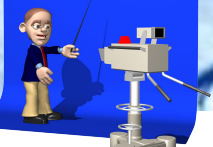
вибір написання
слова
(певної букви) з
ряду можливих
варіантів за умови
однакової вимови

ЧЕРГОВИЙ, БОРОТЬБА,
СПИТАТИ

НЕБУКВЕНІ

написання слів
разом, окремо,
через дефіс,
апостроф,
перенос слів,
скорочення слів

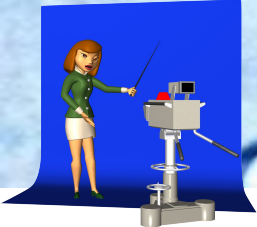
НЕХУВАТИ, СУЗІР'Я,
СИНЬО_ЖОВТИЙ

ДІЄСЛОВО

ДІЄСЛОВО - самостійна частина мови, що називає дію або стан предмета і відповідає на питання *що робити? що зробити? що роблять? що зроблять? що зробили?* і под.

ДІЄСЛОВО

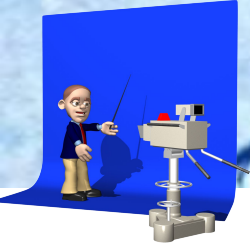
НАПИСАННЯ **Ь** У ДІЄСЛОВАХ

Ь

Дієслова на
-ТЬ, -ТЬСЯ пишуть
із м'яким знаком:
*навчають**ь**,*
*пишають**ь**ся.*

~~**Ь**~~

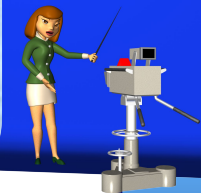
Дієслова на
-Ш, -ШСЯ пишуть
без м'якого знака:
навчаєш, пишаєшся

ДІЄСЛОВО

ФОРМИ ДІЄСЛОВА

НАЗВА ФОРМИ	ЗАГАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ	ПИТАННЯ	ПРИКЛАДИ
НЕОЗНАЧЕНА ФОРМА	ДІЯ, СТАН АБО ПРОЦЕС ПОЗА ЧАСОМ ЧИСЛОМ, ОСОБОЮ	ЩО РОБИТИ? ЩО ЗРОБИТИ?	ПИСАТИ, НАМАЛЮВАТИ
ОСОБОВЕ ДІЄСЛОВО	ДІЯ, СТАН ПРЕДМЕТА	ЩО РОБЛЮ? ЩО ЗРОБЛЮ? ЩО РОБИВ? ЩО БУДУ РОБИТИ?	ПИШУ, МАЛЮВАЛИ
ДІЄПРИКМЕТНИК	ОЗНАКА ПРЕДМЕТА ЗА ДІЄЮ	ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?	ПИСАНИЙ, МАЛЮЮЧИЙ
БЕЗОСОБОВА ФОРМА НА -НО, -ТО	ДІЯ, ЩО СПРИЙМАЄТЬСЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ	ЩО ЗРОБЛЕНО?	ПИСАНО, НАМАЛЬОВАНО
ДІЄПРИСЛІВНИК	ДОДАТКОВА ДІЯ, ОБСТАВИНА ДІЇ	ЩО РОБЛЯЧИ? ЩО ЗРОБИВШИ?	ПИШУЧИ, НАМАЛЮВАВШИ

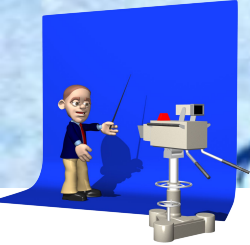

ДІЄСЛОВО

НЕОЗНАЧЕНА ФОРМА ДІЄСЛОВА

ДІЄСЛОВО

ІНДИВІДУАЛЬНІ ДІЄСЛОВА

ОСОБО
ВІ
ФОРМИ
ДІЄСЛІВ
ЗМІНЮ
ЮТЬСЯ:

1

ЗА ОСОБАМИ

2

ЗА ЧИСЛАМИ

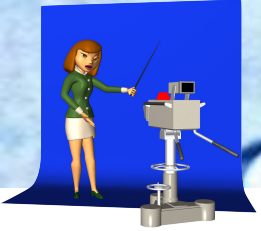
3

ЗА ЧАСАМИ

4

У ФОРМІ МИНУЛОГО ЧАСУ
ЗА РОДАМИ

У РЕЧЕННЯХ
ОСОБОВІ
ДІЄСЛОВА
Є
ПРИСУДКАМ
И

ДІЄСЛОВО

НЕ З ДІЄСЛОВАМИ

ПИШЕТЬСЯ **РАЗОМ**

якщо без *не* дієслово не вживається: *ненавидіти, нехтувати, незчутися*;
якщо дієслово має префікс **НЕДО**: *недочувати, недобачати*

ПИШЕТЬСЯ **ОКРЕМО**

в усіх інших випадках:
не *цвісти, встигати, допомагати, здужати, (не змогти)*

ВИДИ ДІЄСЛОВА

ДІЄСЛОВА ДОКОНАНОГО ВИДУ

означають вже
завершену дію
та відповідають
на питання
що зробити?
що зробив?
що зроблю?

ДІЄСЛОВО
МАЄ
ДВА
ВИДИ

ДІЄСЛОВА НЕДОКОНАНОГО ВИДУ

означають дію,
незавершену,
необмежену в часі
та відповідають
на питання *що*
робити? що робив?
що роблю?
що буду робити?
що робитиму?

ДЕЯКІ ДІЄСЛОВА МАЮТЬ
ВИДОВІ ПАРИ:

НА ВСЕ ДОБРЕ!

ВИ ЦЕ МОЖЕТЕ!

